

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ОД ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

"Сл. весник на Р Македонија" бр.66/04 од 01.10.2004 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се утврдуваат мерките за спречување на појавата, рано откривање, спречување на ширењето и сузбивање на заразните болести и на инфекциите, правата и обврските на здравствените установи, правните и физичките лица, како и надзорот над спроведувањето на мерките, со цел на заштита на населението од заразни болести.

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1) "заразна болест" е заболување предизвикано од биолошки агенс (бактерии, вируси, паразити, габи) или нивни токсини кое може на директен или индиректен начин да се пренесе на луѓето;
- 2) "сомневање за заразна болест" е состојба кога лицето има симптоми кои сугерираат на одредено заразно заболување;
- 3) "инфекција" е навлегување на биолошки агенс во организмот на човекот и негово размножување и одржување;
- 4) "епидемија" е пораст на заболувања од одредена заразна болест кој по време и место го надминува вообичаениот број на случаи во претходниот период, како и невообичаено зголемување на бројот на заболените со компликации или смртен исход;
- 5) "носителство" е состојба кога лице излучува патогени агенси и може да биде извор на зараза, иако лицето не е болно;
- 6) "интрахоспитална (нозокомијална) инфекција" е инфекција за која заразувањето временски се врзува со третман и со престој во здравствени установи;
- 7) "скрининг испитување" е епидемиолошки метод за согледување на моменталната состојба кај населението во однос на некое заразно заболување, причинител на одредено заразно заболување, имун одговор и слично, со користење на одреден примерок;
- 8) "зооноза" е заболување кај животните од кое може да заболи и човек и
- 9) "карантин" е изолација што се состои од ограничување на движењето на болни или на сомнително болни или на контакти со болни од одредени болести со висок ризик, во наменски простории каде што ризикот од ширење на инфекциите е намален на најниска можност, во присуство на персонал кој користи соодветни заштитни средства и со посебен режим на движење и однесување.

Член 3

Органите на државната управа, органите на општините и градот Скопје, здравствените установи и другите правни и физички лица се должни, во рамките на своите надлежности и права и обврски, да соработуваат и да разменуваат информации за спроведувањето на мерките за спречување на појавата, раното откривање, спречување на ширењето и сузбивањето на заразните болести и на инфекциите пропишани со овој закон.

Член 4

Секој има право на заштита од заразни болести и обврска да се заштити себеси и другите од заразување.

Член 5

Заштитата од заразни болести се остварува преку планирање, организирање, постојано следење на епидемиолошката состојба и спроведување на мерките пропишани со овој закон, како и на надзор и контрола над спроведените мерки.

Член 6

Спроведувањето на мерките за заштита од заразните болести имаат приоритет во однос на спроведувањето на другите мерки за здравствена заштита, како и во однос на обезбедувањето на материјални и други средства.

Член 7

Мерките за заштита од заразни болести непосредно ги спроведуваат здравствените установи и здравствените работници, при што применуваат методи и средства согласно со најновите научно- медицински достигнувања, овој закон и со друг закон од областа на здравствената заштита.

Во спречувањето и сузбивањето на заразните болести одредени мерки спроведуваат и други правни и физички лица согласно со овој закон.

Член 8

Министерството надлежно за вршење на работите од областа на здравството (во натамошниот текст: министерство) го следи движењето на заразните болести во Република Македонија и во светот и за тоа ги известува надлежните органи, донесува програми за заштита на населението од заразни болести, усогласува активности и одредува мерки за спроведување на програмите.

Член 9

Републичкиот завод за здравствена заштита ја следи и проучува епидемиолошката состојба со заразните болести на територијата на Република Македонија и за епидемиолошката состојба во Републиката редовно го информира министерството.

Член 10

Заводите за здравствена заштита ја следат епидемиолошката состојба со заразните болести на подрачјето за кое се основани и за состојбата го известуваат Републичкиот завод за здравствена заштита и општините и градот Скопје.

Заводите за здравствена заштита, на барање на општините и градот Скопје, се должни да им доставуваат информации за состојбата со заразните болести на подрачјето за кое се основани.

II. МЕРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И СУЗБИВАЊЕ НА ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Член 11

Заштитата на населението од заразни болести опфаќа општи и посебни мерки за спречување на појавата, раното откривање, спречувањето на ширење и сузбивањето на заразните болести и на инфекциите.

Член 12

Општи мерки кои се спроведуваат за заштита од заразни болести се:

- 1) обезбедување безбедна вода за пиење и контрола над исправноста на водата и објектите за водоснабдување;
- 2) обезбедување санитарно- хигиенски и други услови во производството, подготвувањето, чувањето и прометот на храната;
- 3) отстранување на отпадни води и друг тврд и течен отпад на начин кој ќе оневозможи загадување на човековата околина (вода, земјиште, воздух);
- 4) вршење на превентивна дезинфекција, дезинсекција, дератизација, и други хигиенско- технички мерки на населени места и други јавни површини;
- 5) обезбедување санитарно- технички и хигиенски услови во јавни објекти: училишни и предучилишни установи, објекти за исхрана, објекти за водоснабдување, други јавни установи, средства за јавен сообраќај, како и најавни места;
- 6) обезбедување хигиенски исправна вода во бањите, рекреативните базени, езера и други рекреативни објекти и природни лекувалишта и
- 7) обезбедување на превентивно - промотивни активности за унапредување на здравјето на населението.

Општите мерки од ставот 1 точки 1, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој член се должни да ги организираат и следат општините и градот Скопје.

Општите мерки од ставот 1 на овој член се спроведуваат во согласност со стандардите и постапките утврдени со закон за секоја дејност одделно.

Во организирањето и следењето на општите мерки општините и градот Скопје можат да соработуваат со заводите за здравствена заштита.

Член 13

Посебни мерки за заштита на населението од заразни болести се:

- 1) откривање на извори на зараза (заболени или носители) и поставување на етиолошка дијагноза;
- 2) пријавување на заразните болести;

- 3) епидемиолошки истражувања;
- 4) изолација, здравствен надзор, карантин, превози задолжително лекување;
- 5) имунопрофилакса и хемиопрофилакса;
- 6) дезинфекција, дезинсекција и дератизација;
- 7) спроведување на здравствено- хигиенски прегледи;
- 8) следење на интрахоспиталните инфекции и преземање мерки за нивно превенирање и
- 9) здравствена едукација.

Посебните мерки од ставот 1 на овој член се должни да ги спроведуваат здравствените установи.

По исклучок од ставот 2 на овој член посебните мерки од ставот 1 точка б на овој член можат да ги вршат и правни лица што ги исполнуваат условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Член 14

Владата на Република Македонија на предлог на Министерството донесува програми за извршување на одредени активности кои не се опфатени со програмите донесени согласно со прописите за здравствената заштита.

Советите на општините и на градот Скопје по претходно мислење на надлежниот завод за здравствена заштита за подрачјето за кое е основан (во натамошниот текст: надлежен завод за здравствена заштита) донесуваат програми за спроведување на општите мерки за заштита на населението од заразни болести на своето подрачје.

Во програмите од ставовите 1 и 2 на овој член се утврдуваат активностите, извршителите, роковите и изворот на финансиските средства за спроведување на програмите.

Откривање и пријавување на заразните болести и нивните причинители

Член 15

Секој лекар кој врз основа на клинички и епидемиолошки податоци ќе открие или ќе се посомнева на заразно заболување, должен е веднаш да ги преземе мерките пропишани со овој закон, а со цел да се спречи натамошното ширење на заразата.

Во случаите кога лекарот ќе постави клиничка дијагноза или ќе се посомнева дека лицето има заразно заболување треба да го потврди заболувањето врз основа на микробиолошко испитување и согласно со критериумите за дефиниција на случај.

Критериумите за дефинирање на случај од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот кој раководи со министерството (во натамошниот текст: министер).

Микробиолошко испитување на причинителите на заразни болести се врши и во случај на појава или опасност од појава на епидемија на заразна болест.

Член 16

Микробиолошки испитувања можат да вршат само микробиолошки лаборатории кои се овластени од министерот и акредитирани согласно со прописите за акредитација.

Член 17

Лекарот е должен веднаш по поставувањето на клиничка дијагноза до надлежниот завод за здравствена заштита да пријави заболување или смрт од следниве заразни болести:

- 1) антракс (Anthrax);
- 2) бактериски елиментарни инфекции и интоксикации (Toxiinfectio alimentaris);
- 3) бруцелоза (Brucellosis);
- 4) беснило (Rabies);
- 5) синдром на стекнат имунодефицит (СИДА);
- 6) ботулизам (Botulismus);
- 7) вирусен хепатитис А (Hepatitis virosa A);
- 8) вирусен хепатитис Б (Hepatitis virosa B);
- 9) вирусен хепатитис Ц (Hepatitis virosa C);
- 10) други вирусни хепатитиси - (Hepatitis virosa);
- 11) вирусни хепатитиси - (Hepatitis virosa);
- 12) вирусен енцефалит (Encephalitis virosa);
- 13) вирусни менингитиси (Meningitis virosa);
- 14) голема кашлица (Pertussis);
- 15) гонореја (Gonorrhoea);
- 16) грип (Influenza);
- 17) детска парализа (Polyomyelitis);
- 18) дифтерија (Diphtheria);
- 19) ентероколитис (Enterocolitiss);
- 20) ехинококоза (Echinococcosis);
- 21) заушки (Parotitis);
- 22) инфективна мононуклеоза (Mononucleosis infectiva);
- 23) колера (Cholera);
- 24) лајм борелиоза (Lyme boreliosis);
- 25) лајшманиоза (Leishmaniosis);
- 26) легионерска болест (Legionellosis);
- 27) лептоспирози (Leptospirosis);
- 28) маларија (Malaria);
- 29) мали сипаници (Morbili);
- 30) менингококна болест (Meningitis epidemica);
- 31) овчи сипаници (Varicella);
- 32) прионски болести (Prion diseases);
- 33) салмонелози (Salmonellosis);
- 34) сифилис (Syphilis);
- 35) скарлатина (Scarlatina);
- 36) тетанус (Tetanus);
- 37) тифус и паратифуси (Typhus abdominalis Paratyphus);
- 38) токсоплазмоза (Toxoplasmosis);

- 39) трихинелоза (Trichinellosis);
- 40) туберкулоза (Tuberculosis);
- 41) туларемија (Tularemia);
- 42) хеморагична треска - Кримска (Crimean hemorrhagic fever);
- 43) хеморагична треска со бубрежен синдром (Hemorrhagic fever with renal syndrome);
- 44) други хеморагични вирусни трески (Hemorrhagic fevers);
- 45) црвенка (Rubella);
- 46) чума (Pestis);
- 47) шигелоза (Dysentery bacillaris) и
- 48) шуга (Scabies).

Член 18

Лекарот е должен да пријави и секое сомневање од следниве заразни болести:

- 1) дифтерија (Diphtheria);
- 2) менингококова болест (Meningitis epidemica);
- 3) вирусна хеморагична треска (Viral hemorrhagic fever);
- 4) колера (Cholera);
- 5) чума (Pestis);
- 6) детска парализа (Poliomyelitis);
- 7) цревен тифус и паратифус (Typhus abdominalis, Paratyphus);
- 8) пегав тифус (Typhus exanthematicus) и
- 9) непозната болест.

Член 19

Лекарот задолжително го пријавува и секое носителство на причинителите на следниве заразни болести:

- 1) цревен тифус и паратифус (Typhus abdominalis, Paratyphus);
- 2) вирусен хепатитис Б и Ц (Hepatitis virosa B,C);
- 3) ХИВ инфекција (HIV infection) и
- 4) маларија (Malaria).

Член 20

На задолжително пријавување подлежи и:

- 1) секое епидемско јавување на заразна болест;
- 2) интрахоспитална инфекција;
- 3) поствакцинална компликација која го надминува степенот на нормална поствакцинална реакција и
- 4) секое каснување или повредување од страна на животно заболено од беснило или животно сомнително дека е заболено од беснило.

Пријавувањето од ставот 1 точки 1 и 2 на овој член го врши директорот на здравствената установа, а пријавувањето од точките 3 и 4 го врши лекарот.

Член 21

Во случај на каснување или повредување од страна на животно заболено од беснило или животно сомнително дека е заболено од беснило лекарот е

должен лицето веднаш да го упати во здравствена установа за антирабична заштита.

Министерот ги определува здравствените установи за вршење на антирабична заштита.

Член 22

Заводите за здравствена заштита се должни да го пријават до надлежниот орган за ветеринарно здравство секој случај на заболување кај луѓе од зоонози.

Надлежниот орган за ветеринарно здравство е должен да го пријави на надлежниот завод за здравствена заштита секој случај на појава на зооноза кај животните.

Член 23

Микробиолошките лаборатории се должни да ги пријават до надлежниот завод за здравствена заштита секоја изолација или со друга лабораториска метода докажани следниве причинители:

- 1) *Bacillus anthracis*;
- 2) *Brucella* spp;
- 3) *Campylobacter* sp, ентеропатогени;
- 4) *Chlamydia psittaci*;
- 5) *Corynebacterium diphtheriae*, кои продуцираат токсини;
- 6) *Coxiella burnetti*;
- 7) *Entamoeba histolytica*;
- 8) *Escherichia coli*, ентеропатогени, ентерохемора-гични, ентероинвазивни и ентеротоксични;
- 9) *Francisella tularensis*;
- 10) Hantaan virusi;
- 11) Helminthes (по типови);
- 12) Hepatitis virus (по типови);
- 13) Influenza virus;
- 14) *Legionella* spp.;
- 15) *Leptospira interrogans*;
- 16) *Listeria monocytogens*;
- 17) Morbili;
- 18) *Mycobacterium tuberculosis*;
- 19) *Mycoplasma pneumoniae*;
- 20) *Nisseria meningitidis* (од крв и ликвор);
- 21) *Plasmodium* spp.;
- 22) Респираторен синцицијален вирус (RSV);
- 23) Rota virus;
- 24) *Salmonella paratyphi*;
- 25) *Salmonella typhi*;
- 26) *Salmonella*, други;
- 27) *Shigella* spp.;
- 28) *Staphylococcus aureus* - метицилин резистентни;
- 29) *Trishinella spiralis*;
- 30) *Vibrio cholerae* 01 и 0139;

- 31) *Yersinia enterocolitica*, ентеропатогена и
- 32) причинителите на другите хеморагични трески.

Микробиолошките лаборатории се должни да го пријават до надлежниот завод за здравствена заштита и секој случај на изолирана бактерија со невообичаена резистенција на антибиотици.

Член 24

Микробиолошките лаборатории се должни да ги пријават позитивните резултати и за следниве причинители:

- 1) *Treponema pallidum*;
- 2) HIV;
- 3) *Nisseria gonorrhoeae*;
- 4) Rubella virus (само конгениталните инфекции);
- 5) *Toxoplasma gondii* (само конгениталните инфекции) и
- 6) *Chalmydia trachomatis*.

Член 25

Начинот на пријавување и формата и содржината на обрасците за пријавување на заразните болести и микробиолошки докажаните причинители ги пропишува министерот.

Пријавувањето на болеста СИДА од членот 17 точка 5 и ХИВ инфекцијата од членот 19 точка 3 на овој закон и микробиолошкиот наод од членот 24 на овој закон е анонимно.

Епидемиолошки истражувања

Член 26

За утврдување на изворите на зараза и патиштата на пренесување на заразните болести заводите за здравствена заштита се должни да вршат епидемиолошки истражувања (епидемиолошка анкета и извидување и микробиолошка дијагностика).

Испитувањата од ставот 1 на овој член се вршат по пријава за заразните болести од членот 17 точки 1, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 17, 18, 23, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44 и 46, членот 18, членот 19 точки 1, 3 и 4 и членот 20 на овој закон.

Епидемиолошко истражување се врши и при појава на болести кои не се присутни или долго време не биле присутни во државата, а кои не се утврдени со овој закон.

Член 27

Со цел за процена на ризикот од некое заразно заболување можат да се вршат скрининг испитувања или анонимни неврзани тестирања на крв или друг соодветен биолошки материјал од стручни институции врз основа на овластување од министерот.

Изолација, здравствен надзор, карантин, превоз и задолжително лекување

Член 28

Лицата кои се заболени од заразни болести кои можат непосредно да се пренесат на други лица се изолираат во текот на лекувањето.

Лицата заболени од колера, цревен тифус и паратифус, чума, антракс, бруцелоза, лепра, тетанус, дифтерија, менингококна болест, гасна гангрена, болеста од ХИВ, легионерска болест, повратна треска, пегав тифус, Брил- Зинцерова болест, детска парализа, беснило, вирусен енцефалит пренесен со крлежи, други вирусни енцефалити, жолта треска, хеморагични трески, маларија и лајшманијаза задолжително се лекуваат во здравствени установи за лекување на заразни болести.

Во здравствените установи за лекување на заразните болести задолжително се изолираат и лицата за кои се сомнева дека боледуваат од колера, чума, вирусни хеморагични трески, детска парализа и дифтерија.

За заболени од белодробна чума и вирусни хеморагични трески кои се пренесуваат од човек на човек, при лекувањето се применува мерката строга изолација (карантин).

Лицата кои се заболени од други заразни болести, по медицински индикации, се лекуваат и изолираат и во други здравствени установи или домашни услови, доколку за тоа постојат услови.

Член 29

На лица кои биле или се сомнева дека биле во контакт со болен од белодробна чума и вирусни хеморагични трески кои се пренесуваат од човек на човек, им се одредува строга изолација (карантин).

Одлука за карантин, местото на карантинот и времетраењето на карантинот донесува министерот на предлог на Комисијата за заразни болести.

Член 30

Лицата болни од заразни болести се превезуваат на начин кој оневозможува натамошно ширење на болеста.

При превозот на лица болни или сомнително болни од заразните болести од членот 18 на овој закон се преземаат мерки за заштита на возачот и придружбата на болниот.

Превозот на лица болни или сомнително болни од колера, чума и вирусни хеморагични трески, како и во случај на појава на нова непозната болест што не е утврдена со овој закон се врши со санитарско возило.

По превезување на болниот санитарското возило задолжително се дезинфицира.

Член 31

Лицата кои се враќаат од земји каде што има чума, вирусни хеморагични трески, колера или маларија се ставаат под здравствен надзор.

Лицата од ставот 1 на овој член се должни да се јават во определена здравствена установа и по потреба можат да бидат подложени на клинички и лабораториски прегледи.

Здравствениот надзор над лицата од ставот 1 на овој член трае онолку колку што изнесува максималната инкубација на болеста, сметано од денот на напуштањето на ризичното подрачје, односно од денот на остварениот контакт.

На предлог на Комисијата за заразни болести министерот може да определи здравствен надзор и за други заболувања.

Трошоците за извршените клинички и лабораториски прегледи се на товар на лицето ставено под здравствен надзор.

Член 32

Лицата кои патуваат во држави каде што постои опасност од причинител на инфекција на заразни болести од членот 31 на овој закон се должни пред, за време на патувањето и по враќањето од тие држави да се заштитат, односно да се подложат на здравствен надзор согласно со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Имунопрофилактика и хемиопрофилактика

Член 33

Имунопрофилактика се спроведува со вакцини (вакцинација) или со примена на специфични имуноглобулини (серофилактика).

Вакцинацијата е задолжителна за сите лица од определена возраст против туберкулоза, дифтерија, тетанус, голема кашлица, детска парализа, мали сипаници, црвенка, заушки и вирусен хепатитис Б.

Вакцинација по епидемиолошки индикации се спроведува против тетанус, вирусен хепатитис Б, беснило, жолта треска, цревен тифус, грип и менингококов менингитис.

Министерот, на предлог на Комисијата за заразни болести, може да одреди вакцинација и за други заразни болести.

Член 34

Заштита со специфичен имуноглобулин е задолжителна за:

- 1) лица кај кои е индицирана постекспозициона имунизација против беснило;
- 2) повредено лице кое не е вакцинирано, некомплетно е вакцинирано или нема податоци за вакцинација против теганус;
- 3) здравствени работници или други лица повредени со игла или друг остар инструмент контаминирани со крв, а не се имунизирани против вирусен хепатит Б и
- 4) новородени од HBsAg позитивни мајки.

Член 35

Вакцинацијата ја врши доктор по медицина.

Докторот од ставот 1 на овој член е должен претходно да изврши преглед на секое лице што треба да се вакцинира, при што одредува контраиндикација за вакцинација ако постои.

Вакцинацијата можат да ја вршат и здравствените работници со више или средно медицинско образование, но само во присуство и под надзор на доктор по медицина.

Член 36

Заштита со лекови (хемиопрофилактика) се спроведува задолжително на сите лица кои со други мерки не се заштитени, а се изложени на зараза од туберкулоза и маларија, а по епидемиолошки индикации и на лица изложени на други заразни болести.

Член 37

Имунопрофилактиката, хемиопрофилактиката, лицата кои подлежат на овие мерки, начинот на изведувањето, водењето на евиденцијата и документацијата ги пропишува министерот, а за воените лица ги пропишува министерот кој раководи со министерството надлежно за вршење на работите на одбраната.

Член 38

Имунопрофилактика и хемиопрофилактика се спроведува согласно со годишната програма на Владата на Република Македонија што се донесува согласно со прописите за здравствената заштита.

Дезинфекција, дезинсекција и дератизација

Член 39

Превентивна дезинфекција е задолжителна во здравствени установи, училишни и предучилишни установи, социјални установи, угостителски објекти и јавни објекти (аеродроми, станици, пазари и слично), како и во објекти за производство, промет и складирање на храна.

Превентивната дезинфекција се врши на секои шест месеци.

Задолжителна е дезинфекција на секретите, екскретите, личните и други предмети и на просторијата во која престојувал болен од колера, чума, вирусни хеморагични трески, вирусни жолтици, дифтерија, цревен тифус, паратифуси, салмонелози, детска парализа, дизентерија, атракс, беснило и туберкулоза во заразен стадиум, како и на објекти при појава на епидемии од заразни болести.

Член 40

Задолжителна е дезинсекција на лица и на лични предмети, на станбени простории и на превозни средства, здравствени установи, училишни и предучилишни установи, социјални установи, објекти за производство, промет и складирање на храна, угостителски објекти, како и на населени места при појава на инсекти или опасност од заболувања кои се пренесуваат со инсекти.

Член 41

Задолжителна е дератизација на населбите, околината на населбите, аеродромите, средствата за јавен превоз, складиштата и други работни простории, при појава или опасност од појава на чума, како и по епидемиолошки индикации при појава на глодари или опасност од појава на заболувања чии извори на зараза или преносители се глодари.

Член 42

За дезинсекцијата и дератизацијата на населбите и нивната околина надлежни се општините и градот Скопје, кои ги изведуваат со стручна и техничка помош на заводите за здравствена заштита и други правни лица што ги исполнуваат условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Член 43

Дезинфекција, дезинсекција и дератизација во здравствени установи, училишни и предучилишни установи, установи за сместување на деца и младина и социјални установи вршат заводите за здравствена заштита.

Дезинфекција, дезинсекција и дератизација на други објекти и места можат да вршат и други правни лица кои ги исполнуваат условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Поблиските услови по однос на просторот, опремата и кадарот, начинот и средствата за вршење дезинфекција, дезинсекција и дератизација ги пропишува министерот.

Републичкиот завод за здравствена заштита, во соработка со заводите за здравствена заштита, ја следи ефикасноста и ја утврдува соодветноста на средствата за дезинфекција, дезинсекција и дератизација и води евиденција на средствата.

Здравствено- хигиенски прегледи

Член 44

Здравствено- хигиенски прегледи заради спречување на заразните болести се вршат над лица, објекти, простории, предмети, вклучувајќи и земање на материјал за насочено лабораториско испитување.

Прегледите од ставот 1 на овој член се задолжителни за:

- 1) лицата кои спроведуваат воспитно- образовна дејност и здравствена дејност и во објектите и просториите каде што таа дејност се спроведува;
- 2) лицата кои доаѓаат во контакт во производството и прометот со храна, при снабдувањето на населението со вода за пиење, како и за објектите и просториите каде што таа дејност се спроведува;
- 3) вработените во производството, подготвувањето и издавањето на лекови и лицата кои на друг начин во текот на работата доаѓаат во непосреден контакт со лекови, како и објектите во кои се произведуваат, чуваат и издаваат лековите и
- 4) лицата кои укажуваат хигиенска нега, работат во производството на козметички средства или вршат рекреација на населението, како и објектите и просториите каде што таа дејност се спроведува.

Работодавецот е должен да овозможи преглед од ставот 1 на овој член во работните простории и во време додека трае работниот процес, а вработените да ги упатува на здравствени прегледи согласно со прописот донесен врз основа на членот 48 од овој закон,

Член 45

Ако постои опасност за ширење на заразна болест задолжителни здравствено- хигиенски прегледи можат да се одредат и за:

- 1) лицата кои преболеле заразна болест и здрави носители на причинителите на заразни болести;
- 2) патниците и нивните предмети, како и средствата во меѓународниот сообраќај;
- 3) лицата кои во текот на својата работа можат да пренесат заразна болест и
- 4) лицата кои со своето однесување можат да пренесат заразна болест.

Член 46

На лица заболени од заразна болест која се пренесува преку храна, вода, предмети и непосреден и посреден контакт им се забранува работа во производството и прометот на храна, снабдувањето на населението со вода за пиење, лекови, во воспитно- образовната дејност, укажување на неа и лекување на населението, во производството на козметички средства, укажување на хигиенска неа и рекреација на населението.

Забраната од ставот 1 на овој член се однесува и за здравите носители на предизвикувачите на заразни болести, ако со други мерки не е возможно да се спречи ширењето на заразните болести.

Член 47

За лицата од членовите 45 и 46 на овој закон кои се извор на зараза, односно постои опасност од ширење на заразни болести, здравствено- хигиенските прегледи се задолжителни се додека постојат епидемиолошки индикации.

Член 48

Начинот на вршење, содржината на прегледите, видовите на прегледите и роковите на вршењето на задолжителните здравствено - хигиенски прегледи на вработените ги пропишува министерот.

Интрахоспитални инфекции

Член 49

Следење на интрахоспиталните инфекции и преземање мерки за спречување на појава и нивна елиминација е обврска на секоја здравствена установа.

Директорот на здравствената установа е одговорен за спречувањето и сузбивањето на интрахоспиталните инфекции.

Директорот е должен да формира комисија за следење на интрахоспиталните инфекции и да донесе програма за спречување и сузбивање на интрахоспиталните инфекции.

Програмата од ставот 3 на овој член содржи:

- 1) епидемиолошко следење на интрахоспитални инфекции;
- 2) доктринарно спроведување на сите дијагностички и терапевтски постапки, постапки при негување на болни и други постапки;
- 3) доктринарно спроведување на стерилизација, дезинфекција, чистење, како и безбедно ракување со медицински и друг отпад;
- 4) однос на болните и персоналот во врска со евентуално заразување или пренесување на зараза;
- 5) користење на заштитни средства и пропишани постапки од страна на персоналот на работните места и
- 6) едукација на персоналот во однос на интрахоспитални инфекции.

Поблиските критериуми за спречување и сузбивање на интрахоспиталните инфекции ги пропишува министерот.

Здравствена едукација

Член 50

Секој лекар е должен да ги запознае пациентите со превентивните мерки за заштита од заразни болести, значењето на вакцинациите и другите мерки на заштита.

Општините и градот Скопје во соработка со заводите за здравствена заштита го планираат и организираат спроведувањето на промоцијата на здравјето и превенцијата од заразните болести на подрачјето за кое се основани во соработка и со други органи и организации.

Министерството го организира и координира процесот на промоција на здравјето и превенцијата од заразните болести на населението во соработка со Републичкиот завод за здравствена заштита, заводите за здравствена заштита и другите здравствени установи.

III. ДРУГИ МЕРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И СУЗБИВАЊЕ НА ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Член 51

Задолжително е испитување на крводарителите и дарителите на ткива и органи, вештачка инсеминација и фертилизација инвитро на присуство на сифилис, вирусните хепатити Б и Ц, ХИВ инфекција и други болести кои се пренесуваат со човечки материјал.

Испитувањето на човечкиот материјал од ставот 1 на овој член е задолжително и во случаи кога земањето на материјалот не е направено во Република Македонија, односно нема доказ дека направените испитувања се негативни.

Член 52

Закопување, ископување и пренос на телото на умрено лице од заразна болест се врши под услови и начин кои оневозможуваат ширење на заразата.

Пренос на телото на умрено лице од ставот 1 на овој член од странство во Република Македонија може да се врши само врз основа на одобрение издадено од министерството во согласност со министерството надлежно за вршење на работите од областа на внатрешните работи.

Условите и начинот на закопување, ископување и пренос на телото на умрено лице од заразна болест ги пропишува министерот.

Член 53

Секој граѓанин, правно и физичко лице се должни да им овозможат на надлежните државни органи, на здравствените установи и здравствените работници да ги извршат пропишаните прегледи на лицата, на објектите, просторот и производите, да земаат потребен материјал за прегледи и да презема и други пропишани мерки, односно определени мерки за спречување и сузбивање на заразните болести.

Член 54

Здравствен работник, односно здравствена установа, која примила на задолжително лекување странски државјанин или му одредила изолација, односно спровела решение за карантин, е должна веднаш да го извести државниот орган надлежен за работите од областа на внатрешните работи.

IV. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Член 55

Во случаи на појава на заразни болести кои не се утврдени со овој закон, а претставуваат опасност за целото население Владата на Република Македонија, на предлог на министерството, може да определи да се врши пријавување и да определи преземање на сите или одделни мерки пропишани со овој закон и за други заболувања или причинители.

Член 56

При појава на епидемија на подрачје за кое е основан завод за здравствена заштита епидемијата ја прогласува надлежниот завод.

Во случај кога постои опасност, епидемијата и заразната болест да се шират и на други подрачја, Министерството прогласува епидемија и наложува мерки за нивно сузбивање.

Член 57

Во случај на епидемија, како и во случај на поголеми елементарни и други несреќи кои можат да предизвикаат појава на епидемија на заразна болест, можат да се наредат следниве времени мерки:

1) обврска здравствените работници и здравствените соработници да вршат здравствена дејност во вонредни услови;

- 2) ограничување на правото на штрајк;
- 3) ставање на располагање и користење на работни и други простории, опрема, лекови и превозни средства за вршење на здравствена дејност;
- 4) одредување на посебни задачи на здравствените установи и
- 5) други мерки пропишани со овој закон.

Мерките од ставот 1 на овој член траат додека постои опасност од ширење на епидемија.

Владата на Република Македонија на предлог на Министерството одлучува кои од мерките од ставот 1 на овој член ќе се применат и за кој временски период.

Член 58

Кога со мерките пропишани со овој закон не е можно во Република Македонија да се спречи внесување и ширење на одредени заразни болести, Владата на Република Македонија на предлог на Министерството може да ги нареди следниве мерки:

- 1) да одреди услови за патување, како и мерки и услови при враќање од држава каде што постои можност за заразување со посебно опасни заразни болести;
- 2) да забрани патување во држава каде што постои можност за заразување со посебно опасни заразни болести;
- 3) да воспостави посебен режим на движење или да забрани движење на населението во заразените, односно загрозените подрачја;
- 4) да забрани собирање на населението на јавни собири, во кино сали, училишта, јавни објекти, локали и други јавни места, додека трае опасноста од ширење на заразната болест;
- 5) да ограничи или забрани промет на одделни видови на стоки и производи и
- 6) други мерки пропишани со овој закон.

Член 59

Министерот формира Комисија за заразни болести како советодавно тело. Членовите на Комисијата од ставот 1 на овој член се избираат за време од четири години од редот на истакнати стручњаци од областа на епидемиологијата, инфектологијата, микробиологијата, педијатријата, ветерината и други специјалности.

По потреба министерот може да формира и комисији и за одредени групи на заразни болести или одредени проблеми во спроведувањето на пропишаните мерки за заштита од заразни болести.

Член 60

За спроведување на општите мерки за заштита од членовите 12 и 50 на овој закон што се во надлежност на општините и градот Скопје средства се обезбедуваат во буџетите на општините и градот Скопје.

За спроведување на посебните мерки пропишани со овој закон средства се обезбедуваат од:

- 1) Фондот за здравствено осигурување на Македонија за лицата кои се задолжително здравствено осигурени;

- 2) Буџетот на Републиката за спроведување на превентивните програми и за лицата кои не се опфатени со задолжително здравствено осигурување и
- 3) работодавците за задолжителните здравствено - хигиенски прегледи на вработените.

V. НАДЗОР

Член 61

Надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на него врши министерството.

Инспекцискиот надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на него го врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат.

Член 62

Општините и градот Скопје вршат надзор над состојбата и движењето на заразните болести на своето подрачје преку размена на информации со надлежните заводи за здравствена заштита согласно со овој и друг закон.

Член 63

Во вршењето на надзорот од членот 61 став 2 на овој закон Државниот санитарен и здравствен инспекторат соработува со заводите за здравствена заштита.

Член 64

Во вршењето на надзорот Државниот санитарен и здравствен инспекторат има право и должност да:

- 1) им забрани на лицата кои се заболени од одредени заразни болести да извршуваат одредени работи и работни задачи со кои можат да го загрозат здравјето на други лица;
- 2) забрани движење на лицата за кои се утврди или сомнева дека се заболени од одредена заразна болест;
- 3) нареди дезинфекција, дезинсекција, дератизација и други санитарни мерки;
- 4) одреди изолација на лицата кои се заболени од одредена заразна болест и нивно лекување;
- 5) забрани работа на лицата кои работат на работни места за кои е пропишан задолжителен здравствен преглед, доколку истиот не бил извршен;
- 6) одреди здравствен преглед на лицата кои се под сомнение на заразна болест;
- 7) забрани собирање на лица во училишта, кина, театри, јавни локали и други јавни места, додека трае опасноста од епидемија;
- 8) забрани работа на правни и физички лица кои не ги исполнуваат пропишаните услови за вршење на лабораториско испитување, дезинфекција, дезинсекција и дератизација, до исполнување на тие услови;

- 9) забрани дејност во објект кој претставува непосредна опасност за ширење на заразни болести или епидемија и
- 10) нареди спроведување и на други општи и посебни мерки пропишани со овој закон.

Член 65

Министерството надлежно за вршење на работите од областа на внатрешните работи е должно, во рамките на својата надлежност, да соработува при извршувањето на мерките од членовите 29, 31, 57, 58 и 64 на овој закон.

При извршување на мерките од член 57 и 58 на овој закон, учествуваат и други органи и субјекти за заштита, спасување и помош во согласност со закон.

VI. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 66

Со парична казна од 50.000 до 250.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

- 1) врши микробиолошки испитувања без овластување од министерот и без акредитација (член 16);
- 2) не пријави заболување кај луѓе од зооноза или не пријави зооноза кај животни (член 22);
- 3) не ги пријави секоја изолација или со друга лабораториска метода докажани причинителите од членовите 23 и 24 на овој закон;
- 4) не врши епидемиолошки истражувања (член 26);
- 5) не спроведе изолација на лица заболени од заразни болести од членот 28 на овој закон;
- 6) изврши превоз на лица болни од заразни болести на начин спротивен на членот 30 од овој закон;
- 7) не изврши или оневозможи вршење на превентивна или задолжителна дезинфекција, дезинсекција и/или дератизација (членови 39, 40, 41 и 42);
- 8) врши дезинфекција, дезинсекција и дератизација спротивно на членот 43 на овој закон;
- 9) врши дејност без извршени здравствено- хигиенски прегледи на лицата утврдени во членот 44 став 2 на овој закон или оневозможи вршење на преглед на работни простории (член 44 став 3);
- 10) не ја следи состојбата или не преземе мерки за спречување и елиминација на интерхоспитална инфекција или на друг начин не постапи согласно со членот 49 на овој закон;
- 11) не изврши задолжително испитување од членот 51 на овој закон;
- 12) врши превоз, закопување и ископување на тело на умрен спротивно на членот 52 од овој закон;
- 13) не пријави задолжително лекување или одредување друга мерка на странски државјанин согласно со членот 54 на овој закон на органот надлежен за внатрешни работи;

14) во случај на епидемии, елементарни и други несреќи кои можат да предизвикаат епидемиско јавување на заразни болести, не постапува согласно со членот 57 на овој закон;

15) постапува спротивно на мерките пропишани во членот 58 на овој закон и

16) не ги спроведува или оневозможува спроведување на мерките наредени од Државниот санитарен и здравствен инспекторат согласно со членот 64 на овој закон.

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 5.000 до 50.000 денари и одговорното лице во правното лице.

Член 67

Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок физичко лице, ако:

1) открие или се посомнева на заразна болест, а не ги преземе пропишаните мерки со овој закон (член 15);

2) не пријави заразна болест, односно сомневање за заразна болест или носителство на причинител (членови 17, 18, 19и20);

3) не упати лице каснато од бесно или сомневање на бесно животно за антирабична заштита (член 21);

4) одбива изолација, задолжително лекување или друга мерка од членот 28 или карантин од членот 29 на овој закон;

5) одбие или на друг начин оневозможи спроведување на надзорот од членот 31 и 32 на овој закон;

6) одбие вакцинирање за болестите утврдени во членот 33 на овој закон или заштита со специфичен имуноглобулин (член 34) или заштита со лекови (член 36);

7) не изврши претходен преглед или даде вакцина без присуство и под надзор на доктор по медицина (член 35);

8) одбие задолжителна дезинсекција од членот 40 на овој закон;

9) не изврши или избегнува вршење на задолжителен здравствен преглед (членови 44 и 45) и

10) постапи спротивно на забраната од членот 46 на овој закон.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 68

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните прописи ако не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 69

До акредитирањето на микробиолошките лаборатории согласно со прописите за акредитација, микробиолошки испитувања можат да вршат постојните овластени лаборатории.

Член 70

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат Законот за заштита на населението од заразни болести што ја загрозуваат целата земја ("Службен лист на СФРЈ" број 51/84, 63/90 и "Службен весник на Република Македонија" број 15/95) и Законот за заштита на населението од заразни болести ("Службен весник на СРМ" број 18/76 и 37/86 и "Службен весник на Република Македонија" број 15/95).

Член 71

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".